

Pollinatörer och neonicotinoider

Alnarps rapsdag

2014-03-06

Thorsten Rahbek Pedersen
Enhetschef
Rådgivningsenheten Söder
Jordbruksverket

thorsten.pedersen@jordbruksverket.se

2014-03-11

Program

- Pollinatörer och raps
- Bakgrund för projektet om bin, humlor och neonicotinoider
- Genomförande
- De första resultat och slutsatser

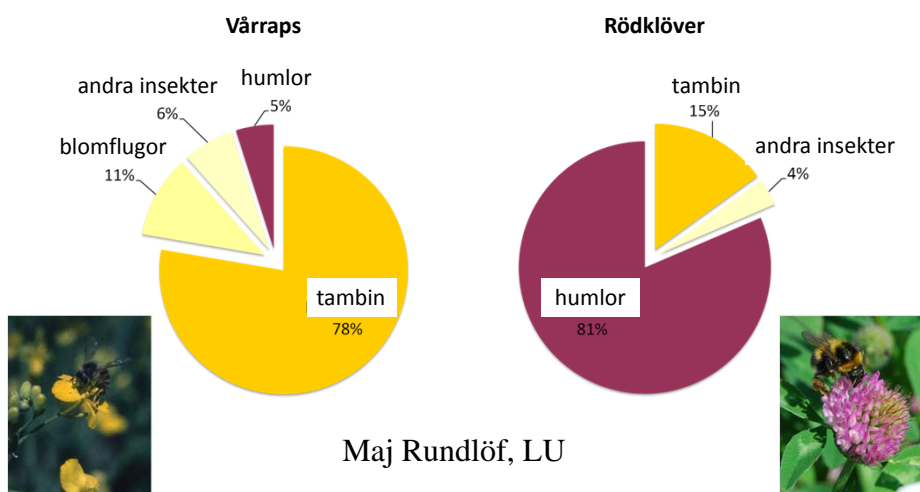
2014-03-11

Pollinatörer och raps

- Honungsbin, blomflugor och vissa arter av humlor gillar raps
- Höstrapsen ger bisamhällena en bra start på året och vårrapsen blommar när bisamhällena är som starkast
- Vårrapsen blommar på en tid, där det inte finns mycket annat som blommar i öppet landskap
- Rapsen har nektar och pollen av hög kvalitet

2014-03-11

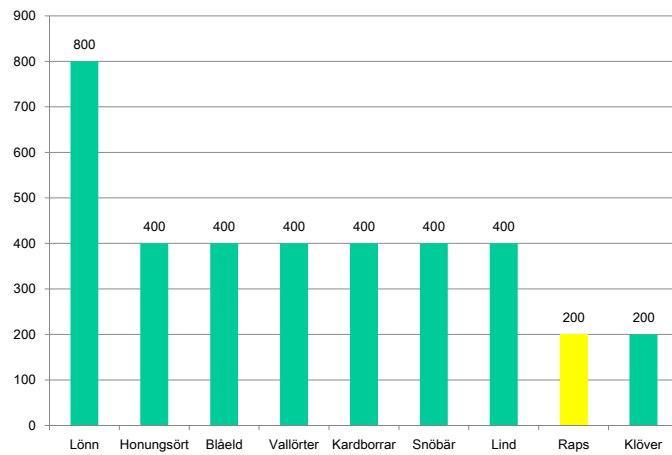
Olika pollinatörer för olika grödor

Bommarco, Marini & Vaissière (2012) Oecologia; Bommarco, Lundin, Smith & Rundlöf (2012) Proc R Soc B

Bra nektarväxter

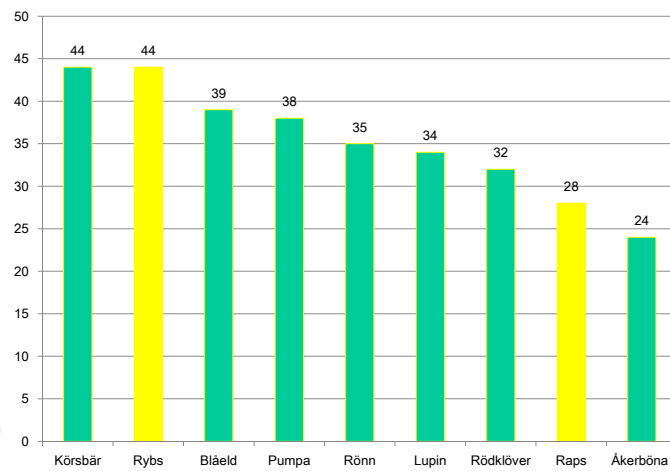
Teoretisk honungsskörd (kg/ha)

2014-03-11

Bra pollenväxter

Proteinhalt (%)

2014-03-11

Jordbruksverket
Rapport 2009:24:
”Massdöd av bin –
samhällsekonomiska
konsekvenser och möjliga
åtgärder”

Rapporten och en kortversion av rapporten
finns på
www.jordbruksverket.se/pollinering

Foto: Hans Jonsson

2014-03-11

Varroa destructor

Foto: Preben Kristiansen

2014-03-11

Nytt projekt 2012-2014

- Beredskapsplan mot exotiska skadegörare. Med exotisk förstås att skadegöraren ännu inte har påträffats i Sverige.
- Neonikotinoidundersökningar:
  - honungsbin
  - humlor
  - solitärbin

2014-03-11

Projektet har en egen webbsida

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/olikaslagsdjur/bi/ochhumlor/biodlingsprojekt/projektomnyaberedsplansplaner.4.362991bd13f31cadcc2c79.html>

Jordbruksverket->Djur->Olika slags djur->Bin och humlor->
Biodlingsprojekt->Projekt om ny beredskapsplaner och
neonikotinoider

2014-03-11

Projektstruktur

- Projektledare: Thorsten Rahbek Pedersen
- Projektgrupp:
  - Jackis Lannek, Jordbruksverket
  - Lars-Erik Staberg, Jordbruksverket
  - Ingemar Fries, Sveriges Lantbruksuniversitet
  - Riccardo Bommarco, Sveriges Lantbruksuniversitet
  - Henrik Smith, Lunds Universitet
  - Preben Kristiansen, Nationell bihälsokonsulent
  - **Albin Gunnarsson, Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare**
  - Lars Hellander, Sveriges Biodlares Riksförbund
  - Yngve Kihlberg, Biodlingsföretagarna
- Maj Rundlöf, Lunds Universitet är den vetenskapligt ansvariga

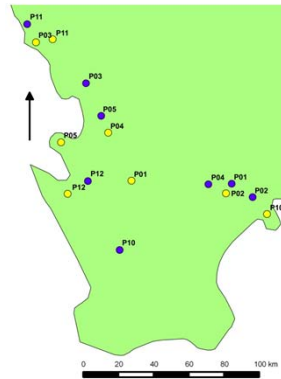
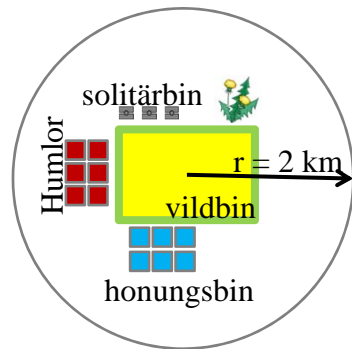
2014-03-11

Neonikotinoidundersökning, honungsbin och humlor

- FÄLTUNDERSÖKNINGAR!
- Enkelt princip: vi placerar bin och humlor intill vårraps som är betat respektive icke-betat med klotianidin och ser vad som händer
- Utmaning, teknisk: att plocka bort alla faktorer utom klotianidin som kan påverka resultaten
- Utmaning, politisk: oavsett vilket resultat vi kommer fram till kommer det att bli bråk!

2014-03-11

Fältundersökning

- behandling + kontroll * 8 upprepningar
- tillfällig fördelning av behandling/kontroll
- blindtest

Maj Rundlöf, LU

Bina placerades vid 16 vårrapsfält varav utsädet i 8 fält var betade med neonicotinoiden klotianidin. Bi- och humlesamhällena placerades vid fälten när de började blomma som på bilden. Foto: Maj Rundlöf, LU.

Honungsbin

- Samhällsutveckling
- Honungsproduktion
- Pollenanalys
- Neonikotinoidanalys
- Sjukdomar och parasiter

Professor Ingemar Fries från
Sveriges
Lantbruksuniversitet
undervisar fältassistent
Tomas Carling i bedömning
av bistryka.
Foto: Maj Rundlöf, LU

Bistyrkebedömningar utfördes med jämna mellanrum under hela säsongen. Tre eller fyra gånger per samhälle.
Foto: Albin Andersson.

Bisamhällena som användes i undersökningen var så lika som möjligt. Systerdrottningar inom fältparet, samma typ av kupor och ramar, samma bekämpning av varroakvalster, samma placering före och efter vårrapsen blommade etc. Foto: Maj Rundlöf, LU.

Fältassistent Tomas Carling på jakt efter bin som ska analyseras.
Foto: Albin Andersson.

Pollen för analys plockas från ett honungsbi som har fångats i vårrapsfältet. Nektarn i binas honungsblåsa analyserades också.
Foto: Albin Andersson.

Jordbruks
verket

Humlor – *Bombus terrestris*

- Samhällsutveckling
- Födosök (RFID)
- Reproduktion
- Parasiter

Maj Rundlöf, LU

På enstaka humlor i varje fält monterades en liten radiosändare (en ”transponder”) på ryggen av humlorna. Då kan man mäta hur lång tid humlorna födosöker i vårrapsfält med och utan neonicotinoider – och om de hittar hem igen.

Foto: Maj Rundlöf, LU (th) och Albin Andersson

Det är ett pilligt arbete att sätta fast ”transpondern”. Humlan ligger mjukt och skadas inte. Efteråt flyger den omkring som vanligt.
Foto: Albin Andersson.

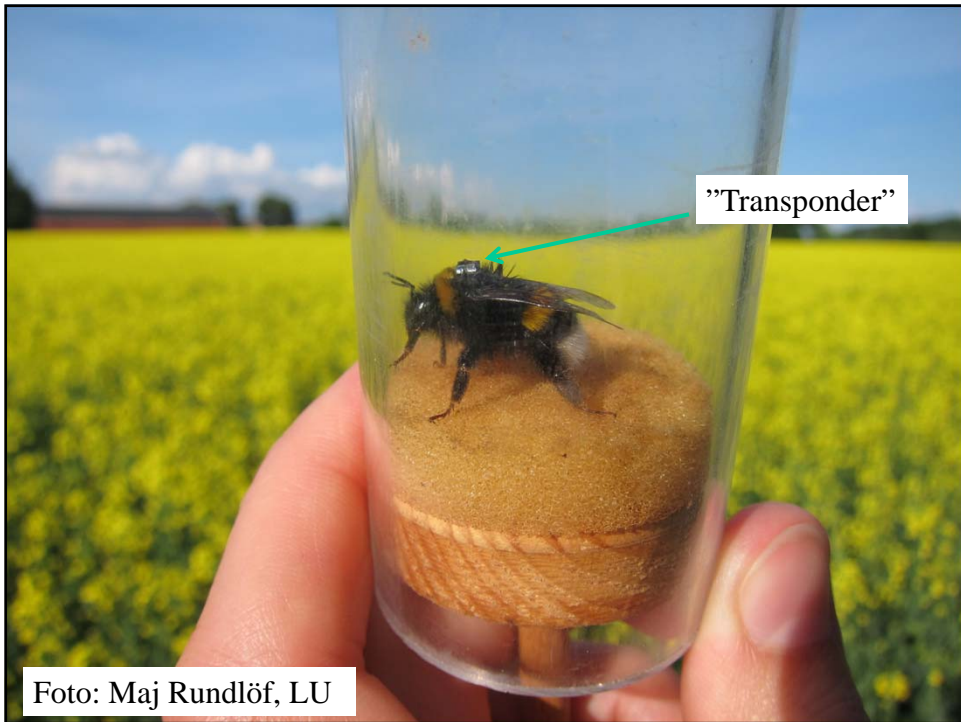

Foto: Maj Rundlöf, LU

Solitärbin och andra vilda bin

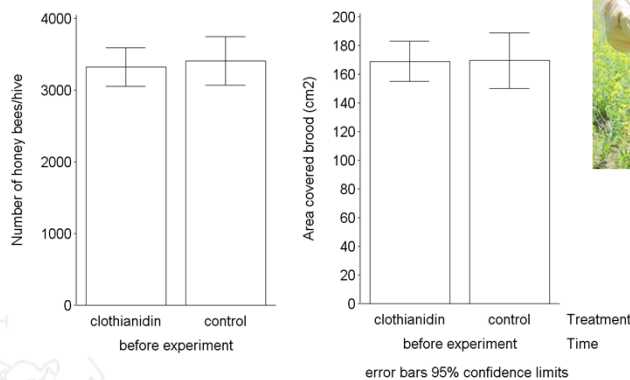
- Diversitet i fälten och utanför fälten
- Reproduktion, röda murarbin (*Osmia bicornis*)
- Pollenanalys
- Neonikotinoidanalys

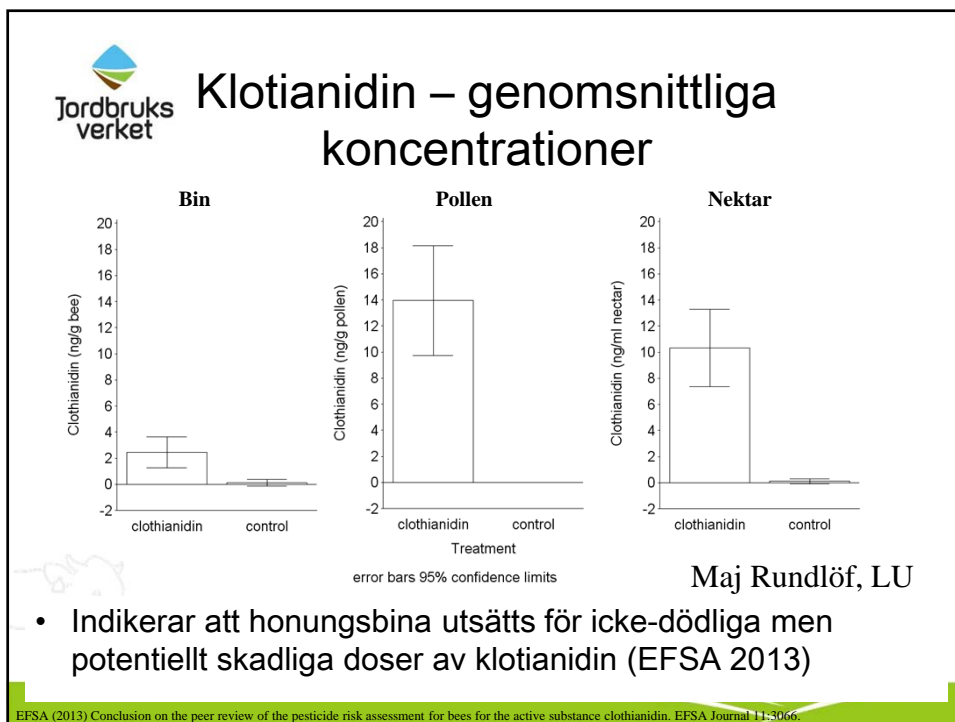
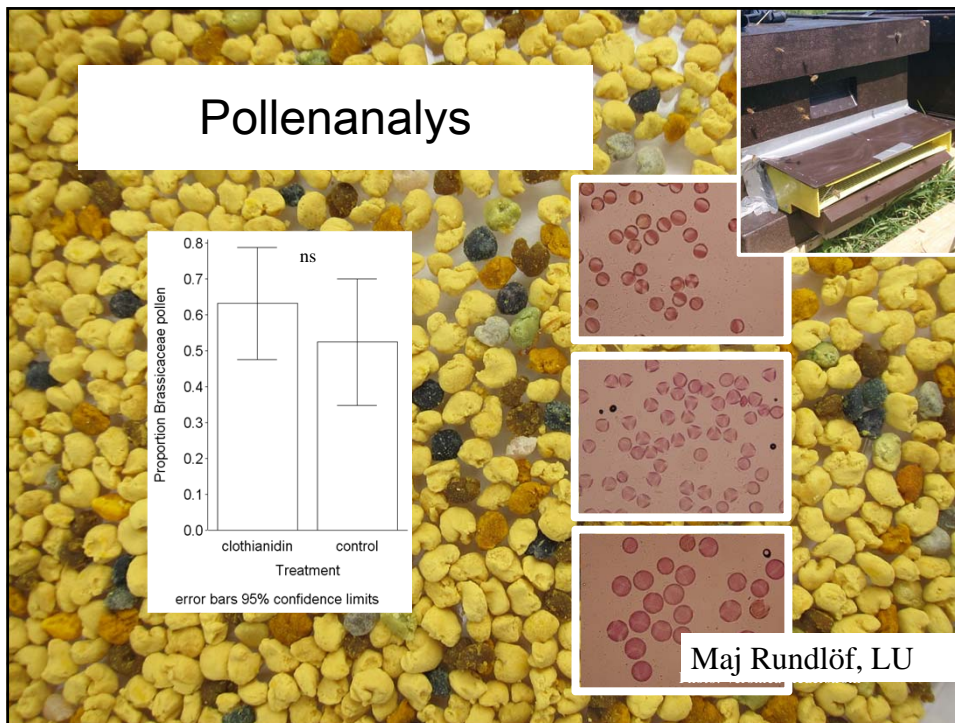
Maj Rundlöf, LU

Photo: Johanna Yourstone

Bistyrka vid undersökningens början

Maj Rundlöf, LU

Slutsats!

Vi har bra förutsättningar för att
kunna dra viktiga slutsatser!

Försöken fortsätter under 2014

2014-03-11

Foto: Hans Jonsson

2014-03-11